

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی ایران
دانشکده علوم توانبخشی

Student research committee School
of rehabilitation science, IUMS

خلاصه ای از پروپوزال نویسی تا نوشتن مقاله

تهیه شده توسط نجمه نصیری

به نام خدا

وقتی یک سوال پژوهشی در ذهنمان شکل می گیرد، طبق مراحل زیر پیش می رویم تا به آن پاسخ دهیم : ابتدا سرچ می کنیم تا متوجه شویم که آیا قبل از ما، به آن سوال پاسخ داده شده است یا خیر. خیلی ابتدایی و با کلیدواژه های فارسی ساده سرچ را شروع می کنیم. اگر دیدیم مقالات محدود هستند، کلیدواژه ها را به انگلیسی ترجمه کرده و کلیدواژه های انگلیسی را نیز سرچ می کنیم. (مبحث اصول سرچ، شامل مراحل و نکات مهمی می باشد که یادگیری آن، برای انجام یک جستجو و پژوهش خوب، لازم و مفید می باشد).

برای مثال این سوال در ذهنم شکل گرفته است که: آیا اصلاح یک پاسچر راه رفتن، می تواند کمردردهای خانم های باردار ۲۰ هفته بارداری به بعد را کم کند یا خیر؟ و یک چک لیست هم در اختیار دارم که می تواند این موضوع را ارزیابی کند. (بهتر است که چک لیست ما طراحی شده و از پیش موجود باشد. در غیر این صورت، خود محقق لازم است تا چک لیست را طراحی کند که در این صورت، ممکن است سلیقه نیز در طراحی آن دخیل شود و قدرت و اعتبار چک لیست های استاندارد و معتبر را نداشته باشد و حتی در اعتبار مقاله ی حاصل از پروپوزال نیز تاثیر بگذارد).

یادآوری: پروپوزال ↔ طرح پژوهشی

مراحل پروپوزال نویسی

گام اول: مشخص نمودن موضوع تحقیق:

انتخاب موضوع پژوهش اولین و مهم ترین مرحله برای شروع پروپوزال نویسی می باشد. پژوهشگر باید ابتدا مشخص نماید که روی چه موضوعی قصد مطالعه و پژوهش دارد.

به طور کلی موضوع پروپوزال یا پایان نامه باید دارای شرایط زیر باشد:

- نو و بدیع باشد.
- متناسب با نیاز های روز جامعه باشد و در نهایت راهکاری برای حل مشکل ارائه نماید
- در راستای حوزه کاری و تخصصی فرد باشد.
- قلمرو های مکانی و زمانی و همچنین اهداف تحقیق باید در عنوان مشخص باشند.
- موضوع انتخابی باید قابلیت اجرایی داشته باشد.
- به صورت جامع، مختصر، واضح و غیرسوالی نوشته شود.

گام دوم: بیان مسئله:

بیان مسئله در واقع تشریح مشکلات و تعارضاتی می باشد که باعث ایجاد سوال در ذهن دانشجو گردیده است. در واقع می توان گفت که مسئله مطرح شده در این بخش، همان سوالی است که ذهن پژوهشگر را درگیر خود کرده و هدف پژوهشگر از طرح سوال ریشه یابی مشکلات به وجود آمده و ارائه راهکارهایی برای رفع آن ها است.

بهترین بخش برای توضیح دلایل به وجود آمدن این سوال، بخش بیان مسئله می باشد. در این بخش توجه به عملی بودن مسئله مورد پژوهش، از اهمیت زیادی برخوردار می باشد.

در قالب ۷-۸ پاراگراف خیلی جامع، اول از مفاهیم پایه ای، به تعریف مسئله ی خود می پردازیم مثلا در مثال بیان شده، جمعیت اصلی ما، زنان باردار هستند. پس زنان باردار، بارداری، مشکلاتی که بارداری برای یک خانم ممکن است ایجاد کند (از جمله همین بحث کمردرد) و ... را تعریف می کنیم و بیان می کنیم که شناسایی این دردها و اقدام برای پیشگیری و درمان به هنگام این دردها، می تواند کمک کننده باشد. در

ادامه نیز، اشاره می کنیم که یکی از راه های پیشگیری از این کمردردها، اصلاح پاسچر این افراد هنگام راه رفتن و در حین انجام کارهای روزمره ی آنها، می باشد.
این که چرا این سوال به ذهنمان رسید را، ب صورت علمی می نویسیم و توضیح می دهیم.

گام سوم: پیشینه پژوهش یا بررسی متون:

در کارهای تحقیقاتی یکی از بخش هایی که بسیار مورد توجه قرار می گیرد پیشینه تحقیق است که به آن literature review یا مرور ادبیات می گویند. در این بخش پژوهشگران باید تحقیقات انجام شده هم راستا با پژوهش خود را بیان نمایند. که برای این کار رجوع به مدارک و اسناد حول موضوع انتخاب شده، برای افزایش آگاهی ضروری می باشد. از اهداف پیشینه تحقیق می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- جلوگیری از دوباره کاری و سرقت ادبی
- بهره مندی از تجربه های پژوهشگران گذشته
- آشنایی با نقاط ضعف و قوت پژوهش های پیشین

به عبارتی در این مرحله، به بررسی و مطالعه مقالات و منابع ی پردازیم (مثلا طرح ها و پژوهش هایی که شبیه و مرتبط با پژوهش من هستند و در مرحله ی سرچ، جمع آوری کردیم را بررسی می کنیم.)
مثلا به بررسی مقاله ی منتج از گروهی از محققان، که در سال ۲۰۱۳، تاثیر ورزش یوگا بر کمردرد در زنان باردار را بررسی کرده اند، می پردازیم. و به همین منوال، سایر پژوهش ها و مطالعات مرتبط و شبیه به مطالعه خودمان را بررسی می کنیم.

توجه : اگر پژوهشی دقیقا با موضوع ما انجام شده باشد، دیگر نمی توانیم روی همان موضوع کار کنیم و لازم است تا موضوعمان را به نحوی، تغییر بدهیم. زیرا قبل از ما، کسی به آن سوال پاسخ داده است.

گام چهارم: تعیین اهداف پژوهش:

در این بخش پژوهشگر باید اهداف کلی و اهداف ویژه و کاربردی انجام تحقیق را به روشنی مشخص نماید. اهداف کلی اهدافی هستند که به طور مستقیم از موضوع پژوهش ناشی می شوند. اهداف کاربردی نیز اهدافی هستند که نشأت گرفته از مسئله پژوهش و اهداف کلی هستند و یا به عبارتی زیر مجموعه اهداف کلی هستند. بنابراین، یک هدف کلی داریم که در واقع، همان عنوان طرح می باشد. اهداف اختصاصی را نیز بیان می کنیم که ریز شده ی همان هدف کلی هستند.

گام پنجم: مفروضات پژوهش:

در واقع فرضیه های یک پژوهش پیشنهاد یا پیش بینی های منطقی هستند که پس از آزمون و خطا و بررسی یافته های پژوهش رد یا قبول می شوند. همانند اهداف تحقیق، فرضیه ها نیز باید به طور کامل، واضح و روشن و با استفاده از واژه های قابل اندازه گیری بیان شود. البته لازم به ذکر است که پذیرش یا رد فرضیه هیچ گونه اثر سویی بر تحقیق یا محقق نخواهد داشت.

گام ششم: روش ها و مراحل اجرا پژوهش:

یکی از نکات مهمی که یک محقق باید در زمان انجام پژوهش به آن توجه نماید ارائه روش های انجام تحقیق می باشد. اشاره به روش های گردآوری داده ها، جامعه آماری و نمونه مورد آزمایش، روش های نمونه گیری، ابزار و روش های جمع آوری اطلاعات و داده ها از مواردی هستند که باید در این بخش به آن پرداخته شود. بنابراین، این موارد را در نظر می گیریم:

باید بطور دقیق و استپ بای استپ، بنویسیم که چه کاری می خواهیم انجام دهیم.

ثبت طرح

گرفتن کد اخلاق

حضور در مراکز مربوطه و ارائه ی معرفی نامه

نمونه گیری و انجام تست های لازم

نتایج و داده های حاصل از پرسشنامه هایی که جمعآوری کردیم را وارد نرم افزار SPSS می کنیم که یک نرم افزار تحلیل داده های آماری می باشد.

در واقع، دیتای فیزیکیو کاغذی خود را، به دیتای دیجیتال تبدیل می کنیم و به کمک این نرم افزار، به تحلیل و مقایسه می پردازیم.

در انتخاب نمونه ها، یک سری معیار ها و کرایتیا ها رو مشخص میکنیم تا افرادی با اون ویژگی ها به عنوان نمونه ی پژوهشمون انتخاب بشن که بهشون ((معیار های ورود)) گفته میشه مثلا سن، تحصیلات، وضعیت جسمانی خاص یا...

همچنین باید یکسری ویژگی های خروج هم تعیین کنیم.

مثلا اینکه فرد در حین پژوهش، اگر دچار بیماری یا مشکلی شود و بستری شود، دیگر نمیتوان بحث اصلاح پاسچر را روی او انجام داد و فرد از پژوهش ما، خارج می شود .

یا مثلا اگر فرد خودش دیگر تمایل به ادامه حضور در پژوهش را نداشته باشد یا...

- رضایت نامه آگاهانه را نیز باید آماده کرده و به افراد بدهیم تا آن را پیش از ورود به تحقیقات ما، پر کنند.

گام هفتم: منابع:

یکی از نکاتی که در نوشتن پروپوزال و پایان نامه باید در نظر داشته باشید استفاده از منابع علمی معتبر و به روز می باشد. تمامی داده هایی که در متن به آن اشاره شده باید با ذکر منبع در این قسمت از پروپوزال نوشته شود.

*توجه: همچنین میزان اثرگذاری پژوهش هایمان را نیز شرح می دهیم که تاثیرگذار بوده یا نبوده، و اگر بوده تا چه حد بوده. توجه کنید که لزوما نباید کار ما اثربخش بوده باشد تا ارزشمند باشد.

بعد از نوشتن پروپوزال و انجام مراحل مختلف تحقیق و نمونه گیری ها و آنالیز ها و... سراغ نوشتن مقاله می
رویم.

مقاله

ساختار یک مقاله علمی چگونه است؟

یک مقاله علمی معمولاً شامل بخش‌های اصلی زیر می باشد:

چکیده (Abstract):

چکیده خلاصه‌ای از مقاله و مطالب مهم آن است.

مقدمه (Introduction):

در این بخش، موضوع مقاله، مسئله مورد بررسی و اهمیت آن را معرفی می کنید. همچنین، به بیان هدف و سؤالات یا فرضیات تحقیقی می پردازید و توضیح می دهید که چگونه مقاله شما می تواند به توسعه دانش و حل مسئله ارائه شده کمک کند و خلا تحقیقاتی موجود را تکمیل کند. مقدمه با سؤال اصلی تحقیق پایان می پذیرد.

ادبیات و پیشینه پژوهش (research literature):

بخش ادبیات تحقیق مربوط به مبانی نظری و تئوریک پژوهش است. متغیرهای اصلی تعریف می شوند و ارتباط آن‌ها تشریح می شود و خواننده را از تکراری نبودن موضوع مقاله و اهمیت و ضرورت انجام مقاله، متقاعد می کنید. در بخش پیشینه پژوهش، به مرور تحقیقات و مطالعات پیشین در زمینه مورد بررسی

پرداخته و به نتایج و چکیده این مقالات و تحقیقات می‌پردازید هر مطلبی که در این بخش، از دیگر مقالات، کتب و تحقیقات استفاده می‌شود، می‌بایست به‌دقت رفرنس‌دهی شود.

روش‌شناسی (Methodology):

در این بخش، روش‌ها و رویکردهای استفاده شده برای حل مسئله را شرح می‌دهید. باید جزئیات دقیقی از روش‌های تجربی، مدل‌سازی، الگوریتم‌ها و ابزارهای استفاده شده در تحقیق خود ارائه دهید. همچنین جامعه آماری، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری توضیح داده شود. روش و نرم‌افزارهای مورد استفاده و دلایل استفاده از آنها نوشته شود. متغیرهای مستقل و وابسته معرفی و نحوه اندازه‌گیری و کمی‌سازی آنها توضیح داده شود.

نتایج و یافته‌ها (Results and Analysis):

در این بخش، نتایج به‌دست‌آمده از تحقیق خود را به‌صورت دقیق و مفصل ارائه می‌دهید. از نمودارها، جداول و روش‌های تحلیل داده‌ها برای نمایش بهتر نتایج استفاده می‌کنید. همچنین، تحلیل و تفسیر نتایج را در این بخش ارائه می‌دهید و به پاسخ سؤالات تحقیقی خود پرداخته؛ فرضیه‌های تعریف شده را آزمون کرده و به‌صورت مستند، دلایل تأیید یا رد فرضیات را بیان کنید.

بحث (Discussion):

در این بخش، نتایج خود را با مطالعات پیشین و فرضیات اولیه خود مقایسه می‌کنید و به تفسیر و توضیح معنای نتایج پرداخته و توجیه می‌کنید. همچنین، به بیان مزایا، محدودیت‌ها و مسائل مرتبط با تحقیق خود می‌پردازید.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری (Conclusion):

در این بخش، خلاصه‌ای از مطالب مهم مقاله و نتایج کلی را ارائه می‌دهید. همچنین، به بیان اهمیت نتایج و پیشنهادات برای تحقیقات آینده می‌پردازید.

منابع (References):

در این بخش، منابع استفاده شده در مقاله را به صورت دقیق و طبق استاندارد های مربوطه نقل قول می‌کنید. منابع باید قابل اعتماد و قابل دسترسی باشند و ترجیحاً از پایگاه‌ها و انتشارات معتبر جهانی باشد.

با تشکر از دکتر مریم ترامشلو، عضو هیئت علمی گروه گفتاردرمانی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

تهیه شده در کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

منابع :

پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

سایت ایران مشاوره